

Voorganger: Bert de Wit

Schriftlezing: Johannes 2:13-22

Gemeente van onze heer, Jezus Christus – waar u ook bent,

Jezus geeft zijn visitekaartje af: 'Hier ben ik!' 'Dit is mijn kerk. Hier ben ik thuis!'
Het is geen bluf, hij méént het!

Johannes vertelt dit verhaal aan het begin van zijn evangelie: in hoofdstuk 2. De andere evangelisten – Matteüs, Marcus en Lucas – plaatsen het aan het eind. Volgens hen ging Jezus direct ná zijn intocht in Jeruzalem, op Palmzondag, naar de tempel om daar orde op zaken te stellen. Hij verjoeg de handelaren en geldwisselaars. En een paar dagen later werd hij gearresteerd.

Wat Jezus daar deed in de tempel was de druppel. Toen de Joodse leiders dát zagen en toen ze hoorden wat hij zei – 'breek deze tempel af en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen' – toen waren ze helemaal klaar met hem. Toen was het duidelijk dat hij dood moest, liefst nog vóór Pasen.

In het evangelie naar Johannes is het optreden van Jezus in de tempel niet de druppel die de emmer doet overlopen, maar het visitekaartje waarmee Jezus zich presenteert. Hij valt met de deur in huis – dat moet gezegd. Maar het duurt nog 16 hoofdstukken voor hij wordt gearresteerd. In al die hoofdstukken laat Johannes zien wíe Jezus was. Zodat degenen die hem aan het kruis nagelen nooit kunnen zeggen: 'Wir haben es nicht gewusst'.

En dat geldt ook voor óns die dit evangelie lezen.

Johannes maakt direct aan het begin duidelijk wie Jezus ís. En dat doet hij – dat vermeldt hij er bij – met de bedoeling, dat wij gelóven. Het hele verhaal is er op gericht om ons tot geloof in Jezus te brengen.

Wat stáát er dan op dat visitekaartje van Jezus? Wie ís hij volgens dit verhaal?

Het is duidelijk, dat Jezus zich in de tempel gedraagt alsof hij daar kind aan huis is. 'Het huis van mijn Vader!' – zo noemt hij de tempel. Hij bepaalt dat die handelaren daar niet thuis horen. Hij weet hoe het hóórt in dit huis: je moet er geen marktplaats van maken.

En hij is zo zeker van zijn zaak, dat hij niet eerst gaat praten met die mensen – als een Boa in het Vondelpark – maar gelijk de zweep erover legt. 'Weg ermee!', roept hij en hij jaagt alle koopwaar de tempel uit.

Waar haalt hij dat recht vandaan? Dat willen de Joodse leiders graag weten.

'Met welk teken kunt u bewijzen dat u dit mag doen?'

Die vraag krijgen Boa's in het Vondelpark óók voor de kiezen. Dan moeten ze hun pasje laten zien – of wat dan ook. Maar Jezus laat iets anders zien – iets wat niemand begrijpt. Hij zegt: 'Breek deze tempel maar af, en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen'.

Niemand die het snapt, maar dít is dus zijn visitekaartje. Dit is wie Jezus ís. 'Dit ben ik!'

Natuurlijk denken de Joodse leiders dat hij het over het gebouw heeft. Die stenen kolos waar al 46 jaar aan gewerkt wordt. Al die jaren hebben zij het daar voor het zeggen – die Joodse leiders, de Sadduceeën. Van generatie op generatie leverden zij de hogepriesters en het hoofd van de tempelwacht. Zij maakten daar de dienst uit, ze gaan voor in de eredienst. Maar ze regelen ook het beheer, de inkomsten en het onderhoud. Die markt op het tempelplein is hún zaak.

Zij weten niet wat zij zien als Jezus zo tekeer gaat. Alsof hij een coup pleegt, een staatsgreep, een tempelgreep! Een regelrechte aanval op hún gevestigde orde.

Ja, de gevestigde orde trilde op zijn grondvesten. De tempel stond te trillen op zijn fundamenten. Want niet alleen de positie van de Joodse leiders stond op het spel. Ook de tempel, de tempeldienst, de godsdienst van de Joden.

Die tempel – dat was hun heilige huis. Dat was dé plek die door de Eeuwige zelf was aangewezen. Dáár zou Gods naam – ‘Ik ben er’ – wonen bij de mensen. Zo stond het geschreven in het boek Deuteronomium!

In de tempel woonde God temidden van zijn volk. Als die tempel zou worden afgebroken, dan werd hun godsdienst afgebroken. Zonder tempel zouden ze van God verlaten zijn!

Daarbij moeten we bedenken, dat Johannes dit verhaal pas heeft opgeschreven nádat de tempel al was verwoest, in 70 na Christus. Op het moment dat Johannes dit verhaal vertelde, wás die tempel er al niet meer. De Joden vóelden zich al van God verlaten. Zij waren hun centrum kwijt, hun geestelijke thuis.

Vanaf dat moment werden zij verstrooid onder de volken. Zij waren nergens meer. Zij beleefden hun godsdienst in hun eigen huizen. Of ze kwamen samen in een synagoge – als de overheid dat goed vond.

Ik wil het niet vergelijken met wat wij nu meemaken. Maar onwillekeurig doe je dat toch.

Wat doet het met ons, dat ons kerkelijk centrum dicht moet?

Hoe lang zullen wij dit volhouden? Ieder voor zich, thuis voor je scherm.

Als kaarsjes brandend in de nacht: jij in jouw klein hoekje en ik in 't mijn?

Het virus heeft de bezem door ons kerkelijke leven gehaald.

Wat zal er over blijven van ónze godsdienst?

Misschien vinden we enige troost als we dat visitekaartje van Jezus nog eens lezen. Hoe presenteert hij zich hier eigenlijk?

‘Breek deze tempel maar af - in drie dagen zal ik hem weer opbouwen.’

Gelukkig geef Johannes er een uitleg bij: ‘Hij sprak over de tempel van zijn lichaam’.

Jezus had het over zijn lichaam. Het lichaam van Christus!

Waar woont God – als de tempel verwoest is? Als de kerk gesloten blijft? Als zijn huis onbewoonbaar is verklaard?

Een paar hoofdstukken verder horen we Jezus zeggen tegen een vrouw: ‘Het maakt niet uit wáár je God zoekt. De Eeuwige is niet aan een plaats gebonden. Er komt een tijd – en die tijd is nú gekomen – dat wie de Vader écht aanbidt, Hem aanbidt in Geest en waarheid’.

God woont in mensen die Hem zó aanbidden.

God gaat om in mensen die naar Hem vragen.

Het lichaam van Christus is Gods tempel. God is mens geworden en Hij heeft onder de mensen gewoond. Hij woonde in deze mens: Jezus.

En Jezus leeft in ieder mens. Ieder die in hem gelooft, is een tempel van zijn Geest.

Paulus noemt de kerk, de gemeente, het lichaam van Christus op aarde.

De Eeuwige wóont niet in een gevestigde orde. Eeuwenoude tempels, basilieken, kathedralen mogen instorten - de Heer zal onder ons zijn woning vinden. Daar heeft Hij geen sanhedrin of synode voor nodig. Hij voelt zich thuis in ieder die Hem nodig heeft.

‘Blinden herkennen de hand,
dovemansoren verstaan Hem.
Zalig de man die gelooft,
zalig de vrouw aan de bron.’

Amen.